

byla naší přítomnosti s prospěchem — potřebujeme již dávno proti přeradikalisování, kterým trpíme, jako protiváhy politické skupiny rozumně konservativní.« — K tomu dlužno připomenouti, že konservativní živly už u nás máme, avšak obtíž je v tom, že si to nikdo nechce přiznati, a že ani pojmy konservativní a radikální se často docela nevyklučují. Pokud se týče šlechty, její nepopulárnost jest v tom, že se tehdy před třemi sty léty přidala k tomu, jenž připravil konec samostatnosti české, a že, učinila-li co později na obhajobu těch státních práv, která ještě pro reformu byla zachována, učinila tak pro svůj prospěch, a že po převratu zachovává splendit isolation, neboť poznala, že její rodová práva nestaví ji už svou existencí v čelo národa. To už není světový názor, to není konservatismus, to je historický anachronismus, který je snad zajímavou kuriositou, ale neznamená nikterak, že by se mu národ měl přizpůsobit. Pokud jde o přizpůsobení — a tu není kompromisu — je řada na šlechtě, aby se uplatnila a podle toho bude oceněna. Že není šlechtický původ příhaneu, toho skvělým případem je hrabě Lützow, kterého se prof. Pekař tak často, ovšem v jiném smyslu, dovolává.

Napsal-li jsem výše, že prof. Pekař v druhé části kritizuje následky, nikoli výsledky pozemkové reformy, chtěl jsem tím naznačiti, že prof. Pekař zabývá se více passivou než aktivou pozemkové reformy, což ostatně zcela vyhovuje titulu »nedostatky a nebezpečí pozemkové reformy«. Tím ovšem stává se spis prof. Pekaře jednostranným, neboť nemůže vyvolati pravdivého dojmu, když ukazuje pouze na stíny, zůstává však přecí vynikající polemikou s různými pohodlnými názory a výmluvami, které přes to, že jsou si vědomy své chabosti, nemají odvahy upřímně přiznati svou chybu. Prof. Pekař pracuje fakty, která od té doby, co kniha byla napsána, doznala znamenitého obohacení a, možno říci, nyní už nepřipouští pochybnosti. Prof. Pekař skvělým způsobem kupí důvody pro svůj závěr, že pozemková reforma provedena byla u nás za zbytečných obětí a vznáší výzvu, aby zákon byl novelisován. A tento konečný a hlavní účel knihy možno podepsati, i když je to účel negativní. djl.

Publikací Sociálního ústavu Československé republiky č. 1.—5. Sociální ústav Československé republiky byl utvořen jednak jako vědecká instituce pro studium otázek sociálních, jednak jako poradní sbor ministerstva sociální péče. O činnosti jeho v prvním třiletí jeho trvání (1920 až 1922) jedná 1. číslo jeho Publikací. Podává se tu zpráva jednak o výsledcích práce mladého tohoto institutu, jednak o jeho organizaci. Práce v Sociálním ústavu jest rozdělena na 5 sekcí (pracovních odborů): I. pro teoretické badání, II. pro dělnickou ochranu a sociální pojišťování, III. pro socialisaci, IV. technicko-zdravotnický, V. výchovný a humanitní). Každý z členů, jmenovaných buď ze dvou třetin celkového počtu ministrem sociální péče, buď volený představenstvem ústavu, je povinen přihlásiti se aspoň do jedné z uvedených sekcí. Počet členů, vybíraných z teoretiků i praktiků v sociálních otázkách, je obmezen (řádných členů může býti nejvýše 90, dopisujících 120). Počet členů skutečně jmenovaných byl nižší: 84 členové řádní a 5 dopisujících. Sociální ústav v rámci své činnosti pořádá Sociální archiv a museum, má velmi krásně vypravenou čítárnu a vydává vlastní list Sociální revui (šestkrát do roka). Předsedou Sociálního ústavu byl jmenován na další třiletí (až do roku 1925) univ. prof. Dr. J. Gruber. Druhý sešit publikací je věnován zajímavé rozpravě o zprávách o činnosti živnostenských inspektorů. Živnostenská inspektoři, významný to orgán účinné kontroly různých opatření ve prospěch dělnictva, shrnovali svoje poznatky v tiskem vydávané zprávy, jež byly vždy velmi cennou sbírkou dokumentů pro posouzení stavu průmyslového dělnictva. Jedná se nyní o to, aby bylo obnoveno vydávání takových zpráv i u nás. Debata, rozvinuvši se po úvodním proslovu ústředního živnostenského inspektora inž. J. Šantrůčka, přinesla leckterý zajímavý námět k další činnosti čsl. živnost. inspektorů. O výsledcích zákonů o stavebním řádu přináší 3. číslo Publikací podrobný statistický přehled, zpracovaný statistickým oddělením ministerstva sociální péče. — V Sociálním ústavu Československé republiky vznikl institut velm významný pro další roz-

voj studia speciálních sociálních otázek. Jeho činnost a význam i skutečný vliv na řešení jich bude jistě ještě vzrůstat. Jeho publikace, pojednávající dosud o aktualitách sociálního zákonodárství, nebudou uzavřeny, doufáme, ani teoretickým úvahám v oboru, Sociálnímu ústavu vlastním, a přispějí tak ještě více k obohacení naší literatury na tomto poli dosud nikterak zvláště rozvinuté. —1 K—

Odb. rada Dr. Evžen Štern: Úprava pracovních poměrů domácích dělníků, publikace Sociálního ústavu č. 4., nákladem téhož, v Praze 1923, 16°, 24 stran. — Autor snaží se podati dílkem tímto jasný výklad zákona ze dne 12. XII. 1919, č. 29 Sb. z. a n., jímž upraveny byly poměry domácích dělníků. Zároveň poskytuje osobám, jímž zákonem tímto bylo uloženo pečovat o zvýšení sociální i hmotné úrovně domácích dělníků, praktickou příručku, z níž patrná jest snaha autorova, přispěti k úplnému provádění tohoto zákona i k jeho správnému chápání.

Bylo by si jen přát, aby knížka tato došla co největšího rozšíření mezi vrstvami, jichž se týče, hlavně však mezi zaměstnavateli domácích dělníků. Jest uvítati publikaci tuto, poněvadž jest jisto, že bude-li zákon svrchu vedený správně chápán a prováděn, pomůže se tím vrstvám národa nejen sociálně slabým, nýbrž i vrstvám, často sociálně utiskovaným.

Dr. Jindřich.

»Sociální pojištění v Československé republice«, publikace Sociálního ústavu č. 5., nákladem téhož ústavu, v Praze 1923, 16°, 129 stran, cena není označena. —

V úvodu knihy min. rada Dr. Jan Brablec ujasňuje čtenáři stav našeho sociálního zákonodárství v době přítomné. Dále pak zabývá se vylíčením přípravných prací sociálního pojištění a sleduje celý postup jejich.

V další části uvedeny jsou texty přednášek, jež proslovili v Sociálním ústavě pp. posl. Dr. L. Winter, tajemník Všeobecného pensijního ústavu Dr. J. Gallas, univ. prof. Dr. E. Schönbaum dne 11., 18. a 25. května 1923.

Dr. L. Winter probírá nejprve ve své přednášce historický vývoj dělnického pojištění v Rakousku a u nás, přechází pak na pojištění sociální, pojednává o rozsahu a organizaci jeho i o pojišťovacím soudnictví.

Dr. J. Gallas promlouvá nejprve všeobecně o zásadách, na kterých spočívá osnova o sociálním pojištění a uvádí různé systémy, které prakticky v různých státech se provádějí a poukazuje zároveň na jejich přednosti i stinné stránky. V další části své přednášky zabývá se materiálními ustanoveními osnovy zákona o sociálním pojištění. Ke konci pak zdůrazňuje zachování autonomie sociálního pojištění a zmiňuje se o zvláštním účelu sociálního pojištění — položit u nás základ pro rozsáhlou sociální hygienu.

Dr. E. Schoenbaum pojednává o dávkách a o úhradě nákladů sociálního pojištění. V první části poukazuje na různé druhy dávek a jejich vzájemné rozdíly, načež přechází k úhradám, rozbírá různé systémy úhradové a poukazuje na jejich výhody i nevýhody. Ke konci podotýká, že při výpočtu pojistných dávek bylo pamatováno na léčebnou péči; tímto preventivním opatřením má být působeno k tomu, aby důchody invalidní příliš nestoupaly; zároveň tím bude zahájen boj proti největšímu škůdci národního zdraví — tuberkulóze.

Na konci knihy otištěna je osnova zákona o pojištění pro případ nemoci, invalidity a stáří tak, jak vyšla z prací výboru pro přípravu sociálního pojištění. Odděleně pak poznamenány jsou úchyly a změny, které jsou od osnovy této ve vládním návrhu zákona.

Knihka tato je v době nynější objektivním informačním dílem o sociálním pojištění; bylo jí třeba, neboť v naší veřejnosti nejsou dosud správné názory a představy o tom, čím jest vlastně připravované sociální pojištění.

Dr. Jindřich.

Příručka hospodářského života československého vyšla právě v Berlíně. Je to pěkný svazek velikého formátu s mnoha ilustracemi a map-